

Vai trò của Triết học Mác – Lênin đối với việc giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống cho sinh viên Trường Đại học Sư phạm Kỹ Thuật Vinh

Lê Thị Ngọc Linh*, Mai Thị Thanh Châu*

*ThS. Trường Đại học Sư phạm Kỹ Thuật Vinh

Received: 02/7/2024; Accepted: 6/7/2024; Published: 12/7/2024

Abstract: Political, ideological, ethical and lifestyle education for students is one of the key tasks of our country's university education today. It not only directly shapes morality, but above all creates a positive psychological basis for personality development, healthy lifestyle, and correct thinking for students. Therefore, teaching and learning Marxist-Leninist philosophy plays an important role in political, ideological, and moral education, and this is also one of the important constituent elements that create the appearance of an era, a society, a nation, a culture and human personality. In particular, in the current conditions of openness, economic integration and cultural exchange, people who develop morally must also be people with the will to rise, be creative, and seek to do more and more. self and society.

Keywords: Marxist-Leninist philosophy, politics, ideology, lifestyle, students.

1. Đặt vấn đề

Trong thời đại của nền kinh tế tri thức, trí tuệ được coi là sức mạnh hàng đầu, khẳng định vai trò, vị thế của mỗi quốc gia. Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu. Do đó, bất kỳ quốc gia nào, ở giai đoạn phát triển nào, muốn thúc đẩy và phát triển kinh tế không thể không quan tâm và đầu tư cho giáo dục. Giáo dục và đào tạo trở thành vấn đề sống còn của mỗi quốc gia, dân tộc. Người ta có thể nhìn thấy sự phát triển của một quốc gia trong tương lai khi nhìn vào giáo dục của quốc gia đó hôm nay. Do đó, giáo dục và đào tạo con người là yếu tố quyết định cho tương lai của mỗi quốc gia. Trong thời đại của khoa học - công nghệ hiện đại, của toàn cầu hóa, hội nhập và mở cửa những trào lưu và xu hướng tiên bộ đang bùng phát trên khắp thế giới thì tri thức triết học và tư duy triết học lại ngày càng có vai trò hết sức quan trọng. Để tạo ra nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII phải đặc biệt quan tâm đến vấn đề giáo dục triết học Mác - Lê-nin trong các trường đại học, nơi đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước hiện nay. Việc giảng dạy môn triết học Mác - Lê-nin trong các trường đại học chính là nhằm phát huy tính sáng tạo, chủ động của người học, đáp ứng tốt tinh thần Nghị quyết Trung ương 4 là yêu cầu tất yếu khách quan trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vai trò của triết học Mác - Lênin trong việc giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống cho SV

Thứ nhất, triết học Mác – Lênin trang bị cho SV thế giới quan duy vật biện chứng, nhân sinh quan cộng sản chủ nghĩa và phương pháp luận khoa học

Mỗi ngành khoa học đều góp phần hình thành thế giới quan và phương pháp luận khoa học cho người học ở mức độ khác nhau. Thế giới quan là toàn bộ những nguyên tắc, quan điểm, niềm tin quy định phương hướng hành động và quan hệ của từng người, của một tập đoàn xã hội, của một giai cấp hay một xã hội nói chung đối với thực tại. Nói cách khác, thế giới quan là toàn bộ hệ thống tri thức, những quan niệm của con người về thế giới và về vị trí của chính con người trong thế giới đó.

Việc dạy và học môn triết học Mác – Lênin ở trường đại học có vị trí đặc biệt quan trọng trong quá trình hình thành và phát triển thế giới quan khoa học - thế giới quan duy vật biện chứng, xây dựng nhân sinh quan cộng sản chủ nghĩa cho SV. Triết học Mác - Lênin nghiên cứu những quy luật phổ biến nhất của tự nhiên, xã hội và tư duy, cung cấp cho SV một cách nhìn khoa học đối với hiện thực khách quan và khẳng định vai trò, vị trí của con người trong việc nhận thức và cải tạo thế giới. Từ đó giúp cho SV có thái độ đúng đắn, khoa học đối với hiện thực, có lập trường chính trị vững vàng, có khả năng nhận biết, phân tích các vấn đề mới nảy sinh trên tinh thần lập trường của chủ nghĩa Mác – Lênin, bồi dưỡng và

nâng cao nhân sinh quan cộng sản chủ nghĩa; giúp SV có nhận thức rõ ràng những quan điểm trái với những nguyên lý của chủ nghĩa Mác, trái với chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, mạnh dạn, kiên quyết đấu tranh chống lại chủ nghĩa xét lại, chủ nghĩa giáo điều, đứng vững trong cuộc đấu tranh chống “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch.

Thứ hai, triết học Mác - Lênin góp phần tích cực vào quá trình xây dựng những phẩm chất đạo đức cho SV

Giảng dạy môn Triết học Mác – Lênin nhằm xây dựng những phẩm chất đạo đức cho SV là một trong những nhiệm vụ trọng yếu của công tác đào tạo lý luận chính trị. Chủ nghĩa Mác – Lênin không chỉ là vũ khí lý luận để cải tạo thế giới mà còn là vũ khí lý luận để cải tạo con người. Xét về bản chất nhân văn, chủ nghĩa Mác – Lênin là khoa học làm người, là khoa học góp phần hình thành phẩm chất chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống mới cho con người.

Học tập môn Triết học Mác – Lênin giúp hình thành trong mỗi SV những tư tưởng chính trị kiên định là yếu tố nổi trội để hình thành phẩm chất đạo đức.

Thứ ba, triết học Mác – Lênin góp phần đào tạo, bồi dưỡng cho SV có phẩm chất chính trị vững vàng

Dạy và học môn Triết học Mác – Lênin là công tác giáo dục con người, tác động đến tư tưởng, tình cảm đạo đức của SV, giúp họ nâng cao trình độ chính trị, tinh thần tự giác và tích cực trong học tập và làm việc. Trang bị cho SV một cách tương đối hệ thống, lôgic và đầy đủ những nguyên tắc cơ bản của phép biện chứng duy vật, giúp cho họ hình thành năng lực trong nghề nghiệp một cách dễ dàng. Trên cơ sở đó, SV biết dựa vào những quy luật khách quan vốn có của thực tiễn trong quá trình nhận thức và nghiên cứu. SV biết lựa chọn những tri thức cần chiếm lĩnh trong mối quan hệ biện chứng với các tri thức khác làm cho họ biết gắn lý luận với thực tiễn để kiểm tra tính chân lý của những tri thức vừa khám phá. Từ đó, tạo ra những đội ngũ cán bộ có kiến thức chuyên môn, có tư tưởng chính trị vững vàng với năng lực tư duy độc lập để giải quyết những vấn đề đặt ra trong công tác.

Thứ tư, triết học Mác – Lênin góp phần hình thành nhân cách con người

Với tư cách là vũ khí lý luận để cải tạo con người, chủ nghĩa Mác-Lênin nói chung và triết học Mác – Lênin nói riêng còn là khoa học làm người, góp phần hình thành nhân cách con người. Nhân cách SV ở đây được hiểu một cách toàn diện là đức và tài, năng

lực thể chất và năng lực trí tuệ; là trạng thái tinh thần, tình cảm của mỗi người gồm: nhận thức, tình cảm, hành động, phong thái, tính khí, lối sống của mỗi người. Đó là sự thống nhất giữa mặt cá nhân và mặt xã hội, là thái độ ứng xử hiện thực cuộc sống của mỗi con người cụ thể. Như vậy, nhân cách là tư cách và phẩm chất con người. Để hình thành nhân cách con người không thể một sớm một chiều mà phải thông qua quá trình rèn luyện, tu dưỡng, thông qua thực tiễn của đời sống, thông qua quá trình giáo dục. Trong đó triết học Mác – Lênin đóng vai trò nền tảng như những viên gạch nền móng góp phần quan trọng để hình thành nhân cách con người để họ có bản lĩnh chính trị vững vàng, có ý thức tự lập, tự chủ, năng động và sáng tạo.

2.2. Thực trạng và một số giải pháp đối với môn Triết học Mác – Lênin trong việc giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống cho SV hiện nay

Đặc thù của sinh viên trường Đại học Sư phạm kỹ thuật Vinh:

Bản thân trường là đào tạo nghề, tạo nguồn nhân lực về lĩnh vực kỹ thuật cho xã hội. Sinh viên hầu hết đều từ các trường phổ thông trung học ở các vùng nông thôn của Nghệ An và Hà Tĩnh, mục tiêu chủ yếu là học nghề để đảm bảo cho cuộc sống sau này. Vì vậy, sự tiếp nhận về tư tưởng, đạo đức và bản lĩnh chính trị của sinh viên còn non yếu; khi về thành phố học có thể dễ bị dao động và sa vào những lối sống không chuẩn mực về đạo đức, dễ xa rời truyền thống văn hóa tốt đẹp, thậm chí thờ ơ về chính trị, thiếu lý tưởng, lệch lạc về quan điểm sống, dễ bị ảnh hưởng bởi trào lưu không phù hợp với thuần phong mỹ tục, mắc các tệ nạn xã hội, vi phạm pháp luật. Một số sinh viên thiếu ý chí phấn đấu (vì mục tiêu đơn giản), không tích cực học tập (đầu vào chất lượng không cao), thiếu kỹ năng thực hành xã hội dẫn đến việc không đáp ứng được yêu cầu của thị trường lao động sau khi ra trường...

Trong những năm qua, hoạt động giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống cho SV của Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh đã được Cấp ủy, tổ chức Đảng, Đoàn thanh niên và các khoa quan tâm, chú trọng, có nhiều đổi mới về nội dung, hình thức, biện pháp tuyên truyền, phổ biến, để giáo dục chính trị, tư tưởng, giá trị đạo đức truyền thống dân tộc, tiêu biểu, như: tổ chức cho SV “Hành quân về nguồn”, tham quan di tích lịch sử cách mạng, căn cứ kháng chiến...

Trong quá trình giảng dạy, các giảng viên đã có sự lồng ghép nội dung môn học với việc giáo dục

chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống cho SV. Các giảng viên luôn quán triệt sâu sắc quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, gắn “dạy chữ” với “dạy người”. Bên cạnh đó giảng viên luôn cập nhật tin tức, thực trạng xã hội đang diễn ra đưa vào nội dung bài giảng.

Bên cạnh những hoạt động đã làm được nhằm giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống cho SV thì còn một bộ phận SV còn ngại học đặc biệt là các môn lý luận chính trị Mác – Lênin, trang phục đi học không phù hợp với môi trường học tập, thích hưởng thụ, lười tham gia các hoạt động, thiếu tu dưỡng rèn luyện về phẩm chất đạo đức, lối sống không có mục đích, không có động cơ phấn đấu vươn lên... Nguyên nhân của những hạn chế và khuyết điểm trên là do môi trường xã hội của chúng ta hiện nay xuất hiện nhiều tư tưởng lai căng, thiếu lành mạnh, trái với thuần phong mỹ tục, các tệ nạn xã hội và sự xâm nhập của các sản phẩm văn hóa, dịch vụ độc hại làm suy đồi đạo đức... Bên cạnh đó công tác tuyên truyền giáo dục của chúng ta chưa thường xuyên, chưa có trọng tâm, trọng điểm, thiếu kiểm tra, đánh giá, giám sát, biện pháp giáo dục chưa có nhiều đổi mới, công tác phối kết hợp giữa các tổ chức chưa chặt chẽ. Để khắc phục những hạn chế nêu trên cần có những giải pháp cụ thể:

- Tiếp tục nâng cao nhận thức, giữ vững lập trường tư tưởng, không hoang mang dao động, tin tưởng sự vận dụng các quan điểm khoa học và cách mạng của học thuyết Mác – Lênin đối với SV hiện nay.

- Quán triệt và chỉ đạo tham gia thực hiện tốt Nghị quyết số 35-NQ/TW về “Tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái thù địch trong tình hình mới”; tăng cường nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, gắn lý luận với thực tiễn.

- Giảng viên giảng dạy học phần cần vận dụng Nghị quyết, Chỉ thị của Đảng vào nội dung các bài giảng như là một cách tuyên truyền để SV có thể nắm vững và thực hiện tốt, tránh có những hiểu sai, không đúng, không rõ các Nghị quyết, Chỉ thị của Đảng, pháp luật Nhà nước.

- Thực hiện tốt công tác kiểm tra, đánh giá chất lượng học tập, rèn luyện của SV. Đối với SV xếp hạnh kiểm khá, trung bình cần có sự gặp gỡ, trao đổi riêng, tìm hiểu nguyên nhân và đề xuất phương hướng, biện pháp khắc phục, sửa chữa. Đối với SV có hoàn cảnh khó khăn nhưng vươn lên trong học tập, rèn luyện, đạt kết quả cao, tích cực tham gia vào

các hoạt động của nhà trường, xã hội biểu dương, khen thưởng, lan toả hành động, việc làm của tấm gương SV đó trong toàn trường.

- Quản lý chặt chẽ SV trong giờ học, tăng cường công tác kiểm tra, nhắc nhở, uốn nắn đối với SV không chấp hành đúng nội quy của nhà trường như ăn, mặc, phát ngôn, quan hệ xã hội... Thông tin đến phụ huynh SV về kết quả học tập, rèn luyện của từng năm học, nắm chắc diễn biến tâm lý, tư tưởng của SV, kịp thời phối hợp với cơ quan, ban, ngành giải quyết sự việc. Phát huy vai trò nòng cốt của Đoàn thanh niên trong đồng hành cùng SV, tạo ra sân chơi bổ ích, lý thú, nhân văn để SV được tôi luyện, rèn rũa về mọi mặt.

- Xây dựng môi trường văn hoá trong sạch, lành mạnh nhằm điều chỉnh hành vi của SV theo những chuẩn mực giá trị đạo đức truyền thống dân tộc hiện nay. Những hiện tượng tiêu cực, lỗi thời, lạc hậu cũng như sự xuất hiện của những nhân tố mới tiến bộ đều tác động mạnh mẽ đến tư tưởng, đạo đức, lối sống của SV.

- Mỗi SV thường xuyên trau dồi đạo đức không nhụt chí trước khó khăn; sẵn sàng đi bất cứ đâu, làm bất kỳ việc gì khi Tổ quốc cần; luôn nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão lớn trong cuộc đời.

3. Kết luận

SV chính là những nhà khoa học trẻ, là nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng trực tiếp yêu cầu đổi mới, hội nhập, phát triển của đất nước. Họ là hiện thân của đội ngũ trí thức hôm nay và trong tương lai, là những người được đào tạo chuyên sâu về những lĩnh vực nhất định để đảm nhận, gánh vác những trọng trách của xã hội nói chung và của nền khoa học nước nhà nói riêng. Do vậy, có thể khẳng định, việc trang bị, bồi dưỡng tri thức triết học Mác – Lênin với tư cách là môn học giáo dục về tư tưởng, chính trị, đạo đức lối sống cho SV là một yêu cầu quan trọng, có tính chất sống còn đối với việc bảo đảm chế độ chính trị và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo./.

Tài liệu tham khảo

[1]. C.Mác và Ph.Ăngghen (1995), *Toàn tập, tập 3*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.

[2]. Ban Bí thư (2015), *Chỉ thị số 42-CT/TW, ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư “Về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2030”*, dẫn theo <https://tulieuvankien.dangcongsan.vn/>.